

Program obnovy rodiny a knihovny

Božena Blažková

Spolek pro obnovu venkova ČR (dále jen SPOV) je nevládní nezisková organizace, jejímž posláním je přispívat k rehabilitaci venkova, k obnově a prohloubení společenského a duchovního života na venkově, k posílení hospodářské stability a prosperity venkova (viz <http://www.spoiv.org/>). Svaz knihovníků a informačních pracovníků se SPOV dlouhodobě spolupracuje a díky tomu jsou v rámci soutěže Vesnice roku oceňovány i Knihovny roku. V současné době SPOV vytváří celostátní Program obnovy rodiny. V tomto programu a ani v konkrétní metodice pro starosty se knihovny bohužel vůbec neobjevují (zato jsou zde bohatě zastoupeny školy, církve a spolky). Díky kolegyním Wimmerové a Kodýmové z Jihočeského kraje dostaly knihovny možnost své aktivity do programu během letošního roku zpracovat.

Vzhledem k tomu, že jsme knihovnický časopis, který se systematicky věnuje problematice venkovských knihoven, byla naše redakční rada požádána, zda by se uvedenému tématu nemohla v letošním roce více věnovat. Je totiž celá řada akcí, které knihovny v místě dělají, aniž by je považovaly za „prorodinné“. Je velká škoda, že tyto aktivity neumíme propagovat, a hlavně na ně upozornit svého zřizovatele. Většina knihovníků si stále více uvědomuje, že dobře fungující knihovny se postupně přeměňují z půjčoven na přirozená centra mezigeneračního setkávání. Nejsme však zatím schopni nebo možná ani ochotni cíleněji se touto problematikou zabývat. Pokud se nad našimi knihovnickými aktivitami více zamyslíme, uvědomíme si, že akce pro rodinu mohou být základem, nebo alespoň prvním krokem k širšímu vnímání funkce knihovny. Ze současných aktivit knihoven sem můžeme např. zařadit: Vítání občánků, Knížka pro prvňáčka, Pasování na čtenáře za účasti školy a rodičů, Den pro dětskou knihu, Podvečery s pohádkou, Rodinné předčítání, Babičky čtou dětem a celou řadu dalších akcí. Co však s rodinami, kterým třeba babička chybí, nebo naopak s babičkou, která má vlastní rodinu daleko? Tady už nastupuje další role knihoven, a to vytváření přirozeného prostoru pro vzájemné mezigenerační setkávání. Babička, která předčítá dětem, nemusí totiž nutně být vlastní babička. Děti, které učí seniory základům práce s PC, také nepracují jen s vlastními prarodiči. Knihovna tak může podnítit i mezigenerační dialog, sbírání vzpomínek, starých pohlednic či fotografií. A nemusí vždy jít jen o vzpomínky rodinné, ale může se tímto způsobem začít dokumentovat historie obce či nějakého místního spolku. A to už pak můžeme mluvit o celé komunitě. Co z toho vyplývá pro venkovské knihovny? Uvědomění, že mají v místě velkou a v podstatě i těžko zastupitelnou roli. Knihovna je prostor, kde se lidé přirozeně setkávají. Stačí doplnění vybavení, případně i rozšíření jejího stávajícího prostoru a může zde být zároveň klub pro maminky s dětmi, seniory nebo nějakou místní organizaci, nebo se zde mohou konat různé mezigenerační tvořivé dílny.

Pokud se podíváme na připravovaný materiál SPOV, který se jmenuje Manuál pro starosty malých obcí aneb „Jaké si to uděláme, takové to máme“, je v něm starostům doporučováno vytvořit si místní program a vyzvat místní zařízení, organizace a subjekty ke spolupráci. Je doporučováno vycházet vždy z místních podmínek, což znamená potřebu zmapování situace v místě. A i zde mohou knihovníci jako nezávislí pozorovatelé a znalci místních poměrů hodně pomoci. Knihovník nemusí všechno dělat sám, to by ani nebylo možné, ale může si postupně kolem sebe vytvořit skupinu dobrovolníků, kteří mu v realizaci jednotlivých aktivit pomohou.

Výše uvedený materiál doporučuje zaměřit se na:

- rodiny s malými dětmi (mateřská centra, dětské koutky v knihovně, možnost pohlídání dětí během akce v knihovně, nabídka odborné literatury a zájmových přednášek);
- rodiny se specifickými potřebami (neúplné rodiny, rodiny sociálně slabé, vícečetné rodiny, rodiny se zdravotně postiženým členem – možnost pomoci při zjišťování potřebných informací, např. projekt Bezbariérová knihovna, Bibliohelp – léčba knihou);
- děti a mládež (volnočasové aktivity, vzdělávání);
- seniory (donáška literatury domů, předčítání zrakově oslabeným seniorům).

V závorce je uvedena jen malá ukázka toho, co knihovny pro tyto skupiny obyvatel dělají. Problémem je, že mnoho knihovníků tyto činnosti dělá, ale nepovažuje za důležité o nich mluvit, natož pak je nějak propagovat. Rozhodli jsme se, že v souladu s aktivitami SPOV se budeme uvedené problematice více věnovat. Pro potřeby knihovníků zajistíme odborné články na téma současná rodina. Dále připravujeme zajímavé náměty do rubriky Jak na to a oživíme Nápady a tipy v elektronické verzi.

K tomu však stejně jako v loňském roce, kdy jsme se zabývali retrem v knihovnách, potřebujeme vaši pomoc. Promyslete si, které akce v loňském roce mohla využít celá rodina a jaké obdobné aktivity pro letošní rok připravujete. Uvítáme vaše náměty, nápady a články, které nejen otiskneme, ale koncem roku i vyhodnotíme a oceníme.